

UNITÁRIUS ÉLET

VII. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

PKD
GYŰJTEMÉNY

1953. JÚNIUS HÓ

ÁHÍTAT.

Nekünk egy Istenünk van, az Atya,
akitől van a mindenség...
(Pál I. Kor. VIII. 6.)

Testvéreim!

Szeretném most meglopni a Pál apostol leveleiből kisugárzó szeretet melegét, hogy azzal szóljak hozzátok. Azt a lelki erőt, mellyel híveihez beszélt, azt a vigasztalást és reményt, amellyekkel annyira tudott hatni, vigasztalni, hitet kelteni s mellyekkel közelebb tudta vezetni gyülekezelét az igazi Isten-hit felé. Ha azt az érzést tudnám felkelteni, melyet ő mindig meg tudott mozgatni, s e megmozgatott érzésvilágból összeszőni legszebb imánkat, mely évszázadok tapasztalt igazságaiban gyökerezik ki: „Nekünk egy Istenünk van, az Atya, akitől van a mindenség”...

Testvéreim! Az Apostoli Hitvallás első tételét az unitárius egyház minden feltétel nélkül elfogadja s a többi keresztény testvéreivel és az egész világ hívő lelkeivel együtt boldog hittel vallja ezt az egyetemes nagy igazságot: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek teremtőjében.”

Ebben a hitemben megerősít engem mindaz, amit magam körül látok a természet világában, ahol rend és törvényszerűség uralkodik, s ahol a tavaszi virulásnak és az őszi hervadásnak megvan a maga fenséges harmóniája. Vajjon van-e olyan ember, aki a csillogos égbolt alatt megállva, ne csodálattal és hódolattal tekintene föl a fejünk fölött mértani pontossággal keringő világokra. Amit az ember képzelete csak kigondolhat, amit a tudás csak kimeríthet, amit a művészet létrehozhat, az mind kevés a hitnek ahhoz a bizonyosságához képest, ami minket lekötve tart és mégis fölszabadít, mikor a teremtő Istent az Ő műveiben szemlélem. Szemlélem és elgondolom testvéreim, hogy én is egy parányi részese vagyok ennek a nagy egésznek.

Ami a törékeny testemet illeti, lehet, hogy én is csak annyira tarthatom magamat, mint egy zsenge fűszál, mint az erdő dalos madara, vagy a kőszáli sas, amely fészket szédítő sziklák magasságában rakja. Meghajlok én is mint a fűszál, dalban adok kifejezést örömömnem, s a szirti sassal együtt áldom és élvezem a szabadság üde levegőjét. De mikor ezt teszem, tudom, hogy ki előtt hajlok meg; tudom, hogy ki vezérli sorsomat; tudom, hogy kit kell dicsőítenem és magasztalnom, és tudom azt is, hogy a szabadság az én számomra a földön életet és lelkemnek a mennyben üdvösséget jelent. Ez a tudásom és ez az öntudatom, az Istennel való személyes kapcsolatom alapján azt jelenti, hogy én is csak teremtmény vagyok a Teremtő műhelyében, de fel vagyok ruházva mindazokkal a lelki tulajdonságokkal és szellemi képességekkel, amelyek bepillantást nyújtanak nekem az Isten világot-kormányzó bölcsességének titkaiba.

Testvéreim, itt már egy ébredő lélek áll szemben az örök Igazság fényforrásával, készen minden percen arra, hogy újabb és újabb magyarázatot fogadjon el, de mindig csak a maga mértéke szerint. Ez is éppen olyan törvényszerű, mint a haladásnak, a lelki fejlődésnek, a tökéletességre való törekvésnek nemes öz-

töne. Oh milyen boldog ember az, aki napról-napra az alapvető ősi tanulságok mellett erősítheti meg a maga benső vallásos meggyőződését, ajkára véve az apostol szavát: „Nekünk egy Istenünk van” — mert érzi és tudja jól, hogy ebben a főlemelő hitben találkozik letűnt idők hitvallóival és eljövendő korszakok ígéretes nemzedékeivel.

A mi hitünk, tudásunk, tagadásunk, örök vergődés kínjai között is, csak Ő hozzá vezérel. Amikor jót teszek, amikor szépet álmodom, amikor megbocsátok, amikor fölülelemkedem önmagamon, amikor az igazság győzelméért meghalni is kész vagyok, akkor nem a magamé vagyok, hanem az Istené. Azé az égi Atyáé, aki bennem megtalálta az ő gyógyító irgalmaságának eszközét, aki magához emel, hogy én is Ő benne, az Ő szeretetének melegében éljek és érezzem azoknak áldottságát és boldogságát, akiket az Ő lelke vezérel.

„Nekünk egy Istenünk van!” — A mindenható, mindentudó és mindenütt jelenvaló, legszentebb Valóság, Ő mellette tesznek tanúságot a Biblia könyvei is, melyek 3000 év vallásos irodalmát őrizték meg a mi számunkra az isteni kijelentés bizonyosságával. Mózes törvényt ad a népnek: Isten nevében adja... Józsué elfoglalja az Igéret földjét: Isten nevében és segítségével teszi...

A próféták Isten ügyének szóvivői. Keresztelő János az Isten országába hívja a megtérni vágyó lelkeket. Jézus pedig egyenesen reájuk mutat és azt mondja: „Istennek országa tibennetek van...” A tanítványok küldetésükhöz híven, apostoli buzgósággal hirdetik tovább a magasztos ígét és maguk is egyre mélyebben merülnek el az Írásokban, mert nekik úgy tetszik, hogy azokban „örökélet” van az ő számukra.

Tegyük ezt most mi is. És ismerjük meg, hogy a mi gondviselő jóságos Istenünk még a csapásokban is jót tehet velünk. Amikor elveszi tőlünk az édes apát vagy az édes anyát, kik elindítanak az élet útjain, védnek és oktatnak, biztatnak és lelkesítenek, s aki a titkon ejtett könnyekben az örök ifjúság harmatát gyűjtögeti, hogy a lélek ki ne szikkadjon, a hit meg ne rendüljön, a reménység csalódásba ne ejtsen és a szeretet soha, de soha el ne fogyjon.

Ez az égi Atya, ez a mi egy igaz Istenünk. Bizuk hát az Ő gondjaira e múlandó földi életünkben szeretteinket, bánatunkat, keserveinket, s ragaszkodjunk ehhez az egy igaz Istenhez, aki mindnyájunknak szerető és megbocsájtó mennyei édes Atyánk. Mint ahogy tette a názáreti Jézus maga, a mi példaadó tanítómesterünk is, hiszen Ő benne, az égi Atyában, találta meg a legfőbb Jót, amiért és akiért érdemes volt élnie. Ezért imádkozott az ő mennyei Atyájához, hogy igaz lelki békesség legyen az osztályrésze, amit az apostol tanítása szerint ez a világ meg nem adhat, de el sem is vehet.

Kövessük mi is alázatos lélekkel az isteni parancsot, s bizonyára meglesz a mi jutalmunk is: a saját lelkiismeretünk megnyugtató szózata mellett — a mindenható Istennek szent tetszése. Ezért pedig érdemes meghozni minden áldozatot, hogy munkánk és igyekezetünk, hódolatunk és szolgálattételünk, bűnbána-

tunk és engedelmisségünk révén mi is Istenben maradassunk, elnyerve az Ő áldását és kifogyhatatlan szeretetét. Hogy legyen áldott a bölcső ártatlan lakója; a fiatal szív érzésének tündérvilága, hogy legyen áldott a férfi munkás karja, az öregeknek pedig nyugodt, csendes napjai. Hogy legyetek áldottak a templomokban, otthon házaikban, künn a munkának mezején, s az a jó Isten, ki atyáinkat megsegítette, segítsen és áldjon meg titeket is. Ámen.

Szolga Ferenc

Az unitarizmus haladó hagyományai.

A Koháry-utcai templomépület nemes ívelésű gót bolthajtásai alatt „a mi könyvtárunk” valósággal úgy hat a maga kis zárt helyiségében, mint egy, a világtól távoleső középkori kolostor rideg szerzetes magánya. Pár hónappal ezelőtt alkalmam volt rövid ideig ebben a rideg magányban, a budapesti egyházközség Koháry-utcai könyvtárában dolgozni. Pár hét alatt pár száz év történelme éledt fel előttem. Erről emlékeznék meg néhány tétova sorral.

A könyveknek már fiatal diákkoromban szerelmese lettem. Ott szorgoskodtam mindig ifjúsági könyvtáraink kiosztásainál, később segédkeztem a nagy könyvtárban s igaz öröömre szolgált mindannyiszor, ha dolgozatírások előtt az akkortájt épült új egyetemi könyvtárba kellett mennem forrásmunkákért. Aki ismeri a kolozsvári nagykönyvtárakat, a református és unitárius kolégium, a piarista főgimnázium többtízezer kötetes gyűjteményeit, a maga modern berendezéseivel, aki búvárkodhatott budapesti és külföldi könyvtárakban, levéltárakban, annak a mi Koháry-utcai kis könyvtárunk természetesen alig kis zsebnoteszke, de nekünk, ideszakadt magyarországi unitáriusoknak, szellemi értékeink megbecsülőinek, ez a kicsike kis könyvtáraeska is igen nagy jelentőségű, rendkívüli érték. Szűkebb területre korlátozódott anyagi és szellemi kincseink soraiban valóban felbecsülhetetlen érték, megmérhetetlen kincs. Kár, hogy ne kaptak több megbecsülést, nem nyer nagyobb értékelést minden unitárius ember részéről.

Engem valósággal lenyűgözött, amikor kezembe vettem Dávid Ferenc prédikációs könyvét, amelyből alig 3—4 példány lehet már, vagy Dávid és Socinus vitájának krakkói példányát, az első énekeskönyveket vagy azok másolatait, Horváth Ferenc apologiájának (védőiratának) egészen ritka Magyarországon alig található vaskos kötetét, Keresztúri Sámuel 1712-beli halotti beszédét, amelyet egészen véletlenül Geyza Józsefnek egy másik búcsúztatójával kötöttek egybe, vagy Aranyosrákosi Székely Sándor imádságos könyvét, melynek szép gondolataiban egykor annyit gyönyörködhattunk. De nem jelentett kisebb örömet s ép oly kitörő lelkesedéssel töltött el Kriza János Vadrózsájának gyönyörűen kötött családi példánya, valamint saját verseinek áhitatos gonddal őrzött hasonló darabja, melyből ki tudja hányadszor olvastam el újra és újra „Erdővidék az én hazám” című versének sűrű kísérő szép sorait.

Itt jöttem rá arra is, mennyire nem tudjuk megbecsülni néha igazán nagy embereinket. Egész sorozatot lehetne már összeállítani belőlük, de most csak Kovács Jánosra gondolok s az ő mélyenszántó bölcsességeire, amelyek nagyrészt kéziratban, jegyzetekben olvastam. S mennyire meghatott, amikor Barabás Abel német versfordításainak kézírata került a kezembe. Vajjon mikor fogjuk őt is eléggé méltányolni s e gyűjteménye napvilágra kerül-e valaha?

De akár a legöregebb s legszerényebb füzetet lapoztam, akár a Zsakó Andor adományából felszámra került s eddig könyvtárunkban nélkülözött akármelyik unitárius vagy nem unitárius

író művében böngésztem, egyaránt eszembe juthattak Vörösmarty halhatatlan sorai: „Ó hány fényes elme tépte el magát, Virrasztott a szív égő romjai mellett, Hogy tévedt, sujtott embertársainak Irányt adjon s erőt, vigasztalást.”

Aki csak egy pillanatra is kételkedhetett valaha a szellem örök sugárzásában, a könyv életet jelentő erejében, szükségességében, az e sorok fényességében megvilágosodhatik s megvilágosodhatik előtte a szellem értéke, a könyv becsülete s meg — az élet egész értelme.

Ezeknek a magasztos soroknak a hatása alatt az unitárius elméknek ilyen szédítően nagy galériájában szinte lehetetlen, hogy a legközönyösebb embert is ne ösztönözzék tovább messze-jövőt kutató-mutató gondolataik. Érdemes volna minden kis műből kiszedni az értékes gyöngyszemeket, a böles mondásokat, intó élettapasztalatokat, egy unitárius breviáriumot alkotni belőlük, hogy mentjük ki az örök életbe s ne hagyjuk itt a rideg falak között a mult jövőbe látó bölcsességeit. Idő és hely hiányában csak néhány olyan haladó gondolatot próbállok elismételni, amelyek különös-kép érdemesek a folytonos idézgetésekre, elmélkedésekre s amelyek szinte sugároztak a holt bölcsék élő emlékeiből vagy jobban mondva: az élő bölcsék holt emlékeiből:

Az unitarizmus, mint minden magasztosan nagy eszme, természetszerűen vallássá emelkedik mind az egyén, mind a közösség lelkületében. De az unitárius vallás sohasem elégedett meg a passzív teológiai magyarázatokkal, már születésétől kezdve s mindig az aktív, a reális élettel, az élet haladó eseményeivel tartott. Istenhite megfogalmazásában egyre erőteljesebben túlult előtérbe a természet örök törvényszerűsége s úgy vélem, hogy ez a fejlődési folyamat az unitárius fogalmazásnak egyik legbölcsőbb, legmélyebb, az értelemtől az értelemig egyaránt elható magyarázata, s ez az unitarizmusban még mélyebben ki-domborítandó volna.

Rendkívül sokat töprengtem e boltíves falak alatt, hogy az első keresztények tisztult emberi felfogásához legközelebb álló unitárius nézetek miért nem tudtak jobban hódítani. Nagy szellemeink árnyékában sajnálattal kellett rájönnöm, hogy útközben az unitarizmus is eltért a jézusi etikától, el az első keresztények közösségi gondolatától, az igaz emberi eszménytől, amely pedig a kereszténység legsarkalatosabb alaptétele. Az unitarizmusnak Dávid Ferenc útján kell továbbhaladnia s a Dávidi kritikával tovább kell fejlesztenie egész teológiáját, át kell haladnia a tudományok új területein éppúgy, mintahogy Dávid is magáévá tette kora új természettudományos megállapításait, s nem nélkülözheti a történelemtudomány és társadalombölcselet új szemléleteit sem. Az unitarizmus az Istenegység hirdetése mellett — a világegység hirdetője is volt mindig.

Az unitarizmus amellett, hogy magasrendű vallásos felfogás, egyúttal tisztult világnézet is. De ahol nincs meg ennek a felismerése, ahol a hit csak szofisztikus bölcselkedés; ahol az erkölcs csak látszatot keltő máz, ahol az igazság csak féligazság vagy még az sem, ahol a szeretetet csak hirdetik, de nem gyakorolják s nem is ismerik, ott ezt a tisztult felfogást, magasabbrendű hitet, erkölcsi légkört hiába keressük, sohasem fogjuk felfedezni. Enélkül a fenkölt erkölcsi légkör, haladó szellem nélkül pedig — az unitarizmus holt halom.

Számomra nagy élmény volt az a rövid idő, amit ott töltöttem a gótikus ablakok mögött. A szürke, poros ablakokon át a nap éltető fényét láttam sugározni. Talán másokra is hasonló hatással lehetne, ha elzarándokolnának ebbe a Pantheonba, szellemóriásaink olimpi hegymására s ott maradnának egészen addig, amíg megismernék az igazi unitarizmust, haladó hagyományait. Egy kis elmélyedéssel — századokon át? — önmagukba láthatnának, egy kis multba nézéssel a — jövőbe tekinthetnének.

S. Nagy László

Megjelent E. M. Wilbur könyve:
„A History of Unitarianism“

Wilbur amerikai unitárius történetíró-profesz-szor egy élet munkáját áldozta az unitarizmus történelme megírására. Éveken át búvárkodott olasz, német, lengyel, holland, erdélyi és angol könyvtárakban. Kutatásainak első összefoglalása 1925-ben jelent meg egy kötetben, melyet bevezetésnek szánt tanulmányaihoz „Our Unitarian Heritage“ címen. E munkát magyar nyelven is olvashatjuk „A mi unitárius örökségünk“ címen, Szentiványi Sándor fordításában (1938. Kolozsvár).

A nyolcvanadik életévét betöltött tudós nagy életművét két kötetben több, mint ezer sűrűn nyomtatott oldalon tette közzé. Az első kötet 1945-ben jelent meg és „Socinianism and its Antecedents“ — a sociniánizmus és előfutárai címet viseli. Most kaptuk meg az 1952 év végén kiadott, nyomdából ez év tavaszán kikerült második kötetet: A History of Unitarianism in Transylvania, England and America címen. A második kötet az erdélyi és magyar, az angliai és amerikai unitarizmus történetét ismerteti.

Ez a nagy történeti munka egy mozgalom és egy egyház életét ismerteti. E szellemi áramlatról, mely a XVI. században forradalom volt s még ma is csak a kereszténység haladóbb szellemű tagjait tudta táborába vonni, Wilbur, az erdélyi unitarizmus történetét ismertető rész befejezése-ként így ír: „... szenvedésének és üldöztetésének hosszú ideje alatt ez az egyház, arra való tekintet nélkül, hogy tanításában más egyházakétól eltért, tiszteletreméltó példáját szolgáltatja egy olyan vallásnak, mely tántoríthatatlanul hű az igazságról alkotott saját felfogásához, mégis minden szellemi megkötöttségtől szabad tudott maradni és nagylelkűen türelmes volt azokhoz, melyeknek tanítását elítélte.“

Wilbur munkája kritikai ismertetésére helyünk nincsen. Meg kell azonban jegyeznünk, hogy sajnós a szerző nem ismerte a magyar unitarizmus történetét feltáró újabb irodalmat, közöttük a legutolsó évek kutatásainak eredményeit sem. Ez művének magyar vonatkozású részeit hiányossá teszi. Műve így is jó képet ad az angolnyelvű olvasóközönségnek az unitarizmus, közöttük a magyar unitáriusság életéről, eredményeiről és a haladás szolgálatában végzett évszázados bizonyosságtevéseiről. A munka az amerikai Harvard Egyetem, Cambridge, Mass. kiadásában jelent meg.

Ferencz József

Emerson Ralph Waldó.

a nagynevű amerikai író, filozófus és költő születésének 150 éves fordulóját ünnepelte a haladó szellemű emberiség az elmúlt napokban. Emerson 1803 május 25-én született Bostonban. A cambridgi Harvard Egyetemen tanult teológiát. azután tanító volt öt éven át, majd egyik bostoni unitárius gyülekezet lelkipásztora lett. Egyik legismertebb műve „Az emberi szellem képviselői“, amely magyar fordításban is megjelent, Platon, Swedenborg, Montaigne, Shakespeare, Goethe és Napoleon szellemi alkatának mesteri jellemzését tartalmazza. Két ízben is hosszabb utazást tett Európában. Összeköttetésbe került az emigrációban levő Kossuth Lajossal is, akivel való bensőséges kapcsolatának ismertetésére még visszatérünk.

A Világ Béketanácsa a haladó szellem legkiválóbb képviselőiről: Avicennáról, Hugo Victorról, Rabelaisról, Goyáról ez évben történt jubiláris megemlékezéssel kapcsolatosan, Emerson nagynevű hittestvérünk emlékének méltó megünneplésére is felhívta a világ haladó szellemű népeinek figyelmét.

Kriza János ismeretlen kéziratgyűjteménye.

Dr. Gergely Pál, a Magyar Tudományos Akadémia kéziratgyűjteményének tudományos munkatársa, kolozsvári kollégiumunk egykori jeles diákja rendkívül érdekes és bennünket unitáriusokat közelről érintő előadást tartott a Magyar Néprajzi Társaságban.

Előadó megállapította, hogy az 1880-as években sok eddig ismeretlen Kriza kéziratanyag került az Akadémia pincéjébe. A Kriza által sajátkezűleg leírt balladák mintegy 360 lapot tesznek ki. Külön csoportot alkotnak a Krizához küldött mesék, amelyek mintegy 1220 lapot foglalnak el. Ezek szerint mintegy 1880 lap terjedelmű, kétharmadrészből kiadatlan népgyűjtési anyag került elő az Akadémia dohos, penészes pincéjéből. — Érdekes lelet Krizának egy 12 oldal terjedelmű bírálatát is, amelyet egy román népköltészeti anyaggal kapcsolatosan terjesztett az Akadémia titkárához. Ez a bírálat Krizának a nemzetiségi kérdésben elfoglalt — abban az időben kivételesen fenkölt, türelmes álláspontjáról tanúskodik. Kiemelte az előadó Krizának azt a kiváló érdemét is, hogy Kriza a hozzáküldött népmesék eredeti nyelvszövegén sohasem módosított, — így népköltészeti munkásságának legfőbb értéke: a hitelesség. Kriza népköltészeti gyűjtő munkásságában egykori unitárius lelkipásztorainkban igen buzgó támogatókra talált. Így Gálfalvi István, egykori ürmösi esperes, Gálfy Sándor kobátfalvi unitárius pap, táj- és családneveket küldött Krizához. Kelemen István v. szabédi papunk pedig küküllőmenti gyűjtéssel gazdagította Kriza munkáját. Marosi Gergely Székelykeresztúrról számol be kisebb gyűjtésének eredményéről. — Ürmössy Lajos 1867. évbéli levele egy kiadatlan mese nyomára vezet. Tiboldi István, akinek értékes munkásságáról egyik gyülekezeti összejevetelünk alkalmából Gyallay Domokos tartott érdekes előadást, egyike volt Kriza legszorgalmasabb munkatársainak. Tiboldi egyébként Merényi Lászlónak, a kiváló népmesegyűjtőnek útikalauza volt, amikor Merényi az Akadémia megbízásából éveken gyűjtött Erdélyben székely tájszólásokat és meséket, s így Merényi két kiadatlan népmesegyűjteményének létrejöttében Tiboldinak is értékes szerep jutott. — A szorgalmas gyűjtők sorába tartozott Tóth Ferenc homoródszentpáli iskolamester is. — Előkerült Krizának a „Vadrózsákhöz“ írt előszava is Kriza ceruza fogalmazványában. — Napvilágot látott ezenkívül Krizának több közmondásszerű feljegyzése is. Így pld.: „Irjunk magyarul, ne csak magyarul“. „A székely nyelvet a magyar nyelv klasszikusának nevezhetném“ — írja egy helyt Kriza. Több kötetre megy Krizának nyelvjárastanulmányához készített feljegyzése. 78 lapra terjednek a Kriza által gyűjtött u. n. tánc mondókák is, amelyeket a székely legények tánc közben szoktak mondogatni. Pld.

Ha csak úgy vagy ha csak így
A legénynek sohse higyj.
Szeretem én a babámat,
De még jobban a hazámat.

14 oldalt tesznek ki a Kriza által saját kezűleg írt halotti búcsúztatók, amelyek közül egyet Kriza versben írt. — Ezzel a gyűjteménnyel egyidejűleg került napvilágra Arany Jánosnak sajátkezű bírálatát, amellyel Krizát az 50 ft-os Sámuel féle díjjal való jutalmazásra ajánlotta. Felfedezte előadó 5 mesének a kéziratát is. Ezek közül a „Néma lány“, és a „Sári kiesi kégyó“ című meséket Csikós Tóth András nagy tetszés mellett olvasta fel. A dohosodásra ítelt értékes anyag között fedezte fel előadó Krizának Toldy Ferencsel, az Akadémia egykori titkárával folytatott gazdag levelezését is, amelyeket Kriza mint pap, hittanár és tanácsi s. jegyző írt alá. Ezekben a levelekben célzást tesz Kriza költői működésére is, írván: „Boldog vagyok, hogy fővényszemeckékké járulhatok hozzá a magyar költészet büszke épületéhez.“ Költői működésével kap-

csolatban leveleiben olykor-olykor a rezignáció borús hangját üti meg, Kriza célzást téve egyházbeli kortársainak maradi felfogására is, akik úgy látszik nem különösen szívelték a költő lelkü papi ember irodalmi működését. Ezekben a leveleiben kissé keserű hangon emlékezik meg adminisztratív munkával történt megterheléséről is, ami műzsájának szabad szárnyalását néha-néha béklyóba kötötte. Mint érdekességet említette meg Gergely Pál előadásában, hogy Kriza úgy látszik papírszükében szenvedett, mert gyűjtését sokszor ki nem váltott keresztlevelekre, elsárgult képviselőtanácsi jegyzőkönyvekre írogatta. Előadó végül rendkívül meleg hangon emlékezett meg Kriza szülőföldjének, Háromszéknek az egyetemes magyar művelődéstörténelemben betöltött kimagasló szerepéről, s azoknak a kiváló férfiaknak hosszú soráról, akiket Háromszék adott a magyar kulturának, felemlítvén többek között Bölöni Farkas Sándort, nagynevű északamerikai utazó hittestvérünket is.

Büszke örömmel hallgattuk végig dr. *Gergely Pál* nagyérdékű előadását, amely újabb fényt vetített unitárius nagyjaink értéktermelő erejére. Vajha a most feltárt kincsesbányát az avatott kezek kellőképpen ki tudnák aknázni, s az egyetemes magyarság legszélesebb rétegei számára is mielőbb hozzáférhetővé tudnák tenni.

H Í R E K

A Magyar Függetlenségi Népfrent, a május 17-i választás során nagy győzelmet aratott.

Dr. Csiki Gábor püspöki helynök a választások alkalmából Pásztorlevelet intézett híveihez: „Szolgáljuk a május 17-i választások alkalmával is hazánk és az egész emberiség szociális jólétének, boldogulásának és békéjének ügyét”, — írta többek között Pásztorlevelében a püspöki helynök.

Hódmezővásárhelyen és Polgárdiban Vizsgálószéket tartott dr. *Csiki Gábor* esperes-püspöki helynök és *Pethő István* egyházköri főjegyző. Hódmezővásárhelyen ez alkalommal avatta fel a püspöki helynök az egykori iskolateremből alakított kápolnát és áldotta meg Boros Áront, az egyházközség érdemes énekvezérét, akit a múlt évi Köri közgyűlés palástviselési joggal ruházott fel. Megtartották a hagyományos „vásárhelyi búcsút” is, amelyen a szegedi, orosházi és szentesi hívek igen nagy számban vettek részt.

Polgárdiban is szép számú — közöttük sok más felekezeti — érdeklődő részvételével folyt le a Vizsgálószék látogatása. Istentisztelet és igen jól sikerült gyülekezeti összejövetel tették ünnepegyessé a hívek találkozását.

Egyházköri Tanácsunk, egyik utóbbi ülésében foglalkozott azzal az új helyzettel, amely az államsegélynek 1954. január 1-én bekövetkező 25%-os csökkentésével fog előállani. — Ennek megfelelően a Tanács több fontos határozatot hozott. Többek között bizottságot küldött ki az egyházi központ kiadásainak felülvizsgálatára az átmeneti időre elérhető megtakarítások érdekében. Megállapította az Egyházközi Tanács, hogy a személyi kiadásokra adott államsegélyben beálló 25%-os hiány eltüntetésére egyetemes egyházi és gyülekezeti érdekeinket is figyelembevéve, egyes állások, munkakörök megszüntetése és egyes alkalmazottak nyugalmahelyezése révén tud gondoskodni. — Megállapította az Egyházköri Tanács azt is, hogy a gyülekezeteknek már most gondoskodniuk kell arról, hogy az egyházi központ terheinek hordozásához teherbíró képességük arányában egyre fokozódó mértékben járuljanak hozzá. — A Tanács határozatát megküldötte összes egyházközségeinknek, a presbiterekkel való ismertetés végett.

Lelkipásztori napok voltak Budapesten június 6–14 napjain, összes lelkész afiai részvételével. — A lelkipásztori napok keretében budapesti egyházközségünk Koháry utcai és Högyes Endre utcai templomában, valamint Pestszentlőrincen és Rákospalotán istentiszteletet és gyülekezeti öss-

szejöveleteket tartottak, ahol a szolgálatot vidéki lelkész afiai látták el. Akadémiai színvonalú előadássorozat és presbitéri konferencia egészítette ki a lelkipásztori napok programját, amelyen presbitereink és érdeklődő híveink is igen nagy számban jelentek meg.

A lelkipásztori napok alkalmából dr. *Zsakó István* egyházköri tanácsos afia unitárius egyháztörténelmi vonatkozású rajzaiból a Högyes Endre utcai gyülekezeti teremben rendezett és nagy érdeklődéssel kísért gyűjteményes kiállítás anyagát érdekes előadásban ismertette a szép számú közönséggel.

Buzogány Kálmán, budapesti egyházközségünk érdemes lelkipásztora négy évtizedet meghaladó buzgó munkásság után július 1-én nyugalomba vonul. Buzogány Kálmán annakidején különösen az erdélyi részeken fejtett ki jelentős missziós tevékenységet. — Templomot épített, amelynek költségeit faluról-falura járván, fáradságot és áldozatot nem kímélve maga gyűjtötte össze. Mint debreceni lelkésznek is az ottani templom ujjáépítése körül feleségével együtt maradandó érdemei vannak.

Kibúcsúzása — értesülésünk szerint, — június utolsó vasárnapján lesz ünnepi közgyűlés keretében. A jó Isten áldása kísérje a hű szolgát életének további útjain.

A Béke Világtanács június 14-én Budapesten megkezdte tanácskozásait. Joggal állapíthatjuk meg, hogy a világ szeme ma hazánk fővárosára tekint. — Dolgozó népünk nagy várakozással és reménységgel néz a nagyjelentőségű tanácskozás eredményei felé s a termelésben elért kimagasló eredményekkel pecsételi meg a világ minden részéről összesereglett kiváló békeharcosok áldozatkész, önzetlen fáradozásait.

ERDÉLYI POSTA

Erdélyi egyházunk legutóbbi Főtanácsa *Ferencz József* nagyajtai származású kolozsvári gyógyszerész afiát választotta meg főgondnokává. *Dr. Mikó Lőrincet* az egyház eddigi nagyérdemű főgondnokát egyidejűleg tb. főgondnokká és egyben a Teológiai Akadémia felügyelő gondnokává választotta meg.

Dr. Ferenczy Géza, erdélyi egyházunk egykori főgondnoka, a háromszékmegyei Ürmös községben meghalt. Erdélyi egyházunk legválságosabb idejében töltötte be rendkívül széles látókörrrel, eréllyel és egyben bölcs tapintattal az egyház világi elnöki tisztségét. Páratlan áldozatkésziséggel és önzetlen munkásságával maradandó nevet és emléket biztosított egyházunk történelmében.

Dr. György József, a kolozsvári Egyházi Képviselő Tanács tagja, Ikland község szülőtte. György Jánosnak, kolozsvári teológiánk egykori tudós professzorának fivére Iklandon elhunyt.

Pünkösdkor dr. *Kiss Elek* püspök Jobbágyfalván, Székelykálban, Marosvásárhelyen, Nyárádszentmártonban, Vadadon és Iklandon tett látogatást. Jobbágyfalván *Gergely Jánost*, Székelykálban *Simén Domokost*, Vadadon pedig *Bedő Árpád* lelkészeket iktatta be ünnepélyes keretek között lelkészi állásukba.

Gál Mózes vadadi lelkész afiát egy héttel a vadadi lelkészi állásába történt beiktatása után, istentiszteleti szolgálat közben az Úr a szószék-ről magához szólította. — Áldás emlékére!

Csongvay Dénesné Csép Vilma, Pethő István egyházköri főjegyző feleségének, édesanyja Bágyonban meghalt. Az erdélyi nagyasszonyok példaképe volt. A Tordaaranyosi egyházkör öt lelkésze és nagyszámú gyászoló közönség kísérték utolsó útjára. Áldás emlékére!

UNITÁRIUS ÉLET

Laptulajdonos a Magyarországi Unitárius Egyházkör.

Felelős szerkesztő és kiadó: **Dr. Csiki Gábor**.

Évi előfizetési díja: 6 forint.

Budapest IX., Högyes Endre-utca 3.

Nyomta:

Ferencz József
Budapest
I. Attila krt. 12.

